

Turok Margit

A SZENT GYÖRGY KULTUSZ ÉS A MAGYARSÁG KAPCSOLATA

„Az Isten tartsa meg a gazdát, jószágával együtt, adja Isten, hogy azok olyan teljiben jöjjenek haza, amilyen ez a tojás” – mondja a pásztor Szent György napján, amikor az állatok kihajtását kísérő rítusban felveszi a földre letett tojásokat. A **Bika** havának szokásai mind a megújuláshoz, az új élet kezdetéhez kapcsolódnak és valamikor egyetlen nap köré, Szent György napja köré rendeződtek. Szent György alakja, ill. az ő nevével jelzett kultusz eseményeinek ismétlése nemcsak a népszokásokban lelhető fel, felidéződik az ún. nagyművészet motívum kincsében is. Mindkét esetben a kiindulás, a kultusz és az ahhoz a kötődő rituális cselekvéssorozat, lényegét tekintve, azonos. Ahogy a népi hagyomány őrzi a múlt minden fontos tudását az ismételtetett cselekvésben, úgy közvetíti üzenet formájában ugyanezt a művészet. A látszólagos különállásra a magyarázatot, az ember által erőszakolt szétválásban kell keresnünk. Milyen ismereteket őríz és közvetít számunkra Szent György mint szimbólum, milyen azonos, ill. analóg elemeket találunk a hagyomány és a képi kifejezések között?

Történelmi tény, hogy a vándorló népek magukkal viszik hagyományait, szokásaikat, elnevezéseiket. Így történt ez a Kárpát-medencébe végleg letelepedő magyarság esetében is. Ezt azért szükséges mindjárt az elején leszögeznünk, mert tudjuk, hogy Szent György alakja, ill. a köréje csoportosítható kultikus elemek a keleti egyházban élnek legteljesebb formájukban. Szent György tiszteletét, kultuszát tehát keleti irányból érkező őseink hozták magukkal, s mint igen erős, életképes elemet a mai napig megőrizték. A folyamatosság már önmagában is tényként szolgál arra, hogy olyan hagyományról van szó Szent György esetében, amely archaikus emlékeket hordoz/közvetít származásunkról, történeti időket megelőző múltunkról. Sőt, megkockáztatható az is, hogy az emberiség legarchaikusabb hagyományát őrzi és közvetíti töretlenül napjainkig és azon túl is.

Rituális népi cselekvéseink leglényegesebb eleme a nyáj kihajtása. Ehhez kapcsolódnak az új élet, vagy az élet megújításához szükséges külső- és belső megtisztulás eseményei. A rontás elhárítására egyes helyeken ekevasat tesznek a kűszöbre, és azon keresztül hajtják ki az állatokat az istállóból. Máshol olyan porral hintik meg az állatok hátát, amit karácsonykor égetett, szentelt ostyából, hagymából, halottak csontjaiból és koporsó deszkájából készítenek. Megint máshol Szent György napját megelőző este nyírfaágakat tűzdelnek kerítésre, kapura, betegség ellen szárított és megtört kígyót adnak az állatoknak, vagy a háziasszony mezítenül körbefutja a jószágot. Sebgyógyítónak szárított varangybéka porát keverik a takarmányba. A béka, ha azt Szent György napján a kútban látják, felszívja a mérget egészen Szent Mihály napjáig, vagyis biztosított az állatok és a háziak egészsége. A Szent György nap előtt fogott menyéttel daganatot gyógyítottak. Az ingen és gatyán háromszor áteresztett zöld levelibéka a hideglelés ellen tett jó

szolgálatot. A növekedés, szaporodás előmozdítására az istállóban bodzafával verték meg a szarvasmarhákat, vagy vadrózsavesszővel simította végig a gazda a juhok hátát. Besenyőtelken az asszonyok Szent György napja előtti éjszaka lepedőt borítottak a harmatos fűre és az összegyűjtött vizet másnap megitták az állatokkal, hogy egész évben sok tejet adjanak. A disznók szaporaságának biztosítására szolgált a vályúba szögezett kígyófej vagy az ól köleskásával való körülszórása. A kígyó igen kitüntetett mágikus eszköz, nemcsak rontás ellen, de rendkívüli képességek előmozdítására is használják. Aki ezüstpénzzel levágja a kígyó fejét, majd azt fokhagymával elveti, majd eszik a termékből, megérti a madarak nyelvét és felismeri a boszorkányt. Aki pedig egy, a kígyó szájába tett babot elvet, majd annak virágát hordja, védetté válik az ólomból készült puskagolyóval szemben. Egybegyűjtve a szokások eszközeit, a következő felsorolást kapjuk: állatok = a tavaszi negyedév hónapjainak zodiákus jegyeit képviselik (április = kos, vagy juh, május = bika, vagy disznó és június = ikrek, ill. keleti megfelelője a patkány, itt a menyét), a Bikával szemközti Skorpió megidézése, annak keleti megfelelőjével, a kígyóval történik. Ennek szellemi, jó energiáit veszik birtokba a fejjel. De a kígyó, analóg sárkány, a Mérleget, Szent Mihály, havát is megjeleníti. Szent György havától Szent Mihály haváig az új, ill. a megújult életnek vagyunk tanúi, aminek elengedhetetlen feltétele a víz, mint az élet forrása. Ezt a vizet képviseli a harmat mellett az éjszakai, a Hold uralma alatti napszak, továbbá az ezüst, amelyről köztudott, hogy a Hold féme. A vas, a harcos Mars bolygó féme, az ólom pedig a Saturnus, a gonosz erők képviselője. A fa, a faág életfa szimbólumaként, az újélet, a megújulás megjelenítője, vagyis egy minőségileg magasabb szintű képviselő. Más szempont szerinti csoportosításban: bolygók, fej = szellemi erők és energiák, víz, állatok, fa = földi energiák megidézése, hogy e két képviselőt elemeket egységbe foglalva az élethez szükséges harmóniát megteremtsek. Mindezek egy nagyobb, összefoglaló megjelenítést kapnak Szent György alakjával. A természet nagy, kozmikus törvényeknek alárendelt harmonikus működésébe történő folytonos visszahelyeződés földi-emberi útja ez, melynek során, a bolygóerők segítségével analóg módon ismétlődő az isteni cselekvések sorozata. E rítusokban az ember és a természet kapcsolata rendeződik.

Az ember, mint a teremtmények legkiválóbbika azonban a Kozmosszal való kapcsolatát is rendezi. Ez történik meg pl. eszközös táncaink közül a pásztorbotoló táncokban, melyeknek legszebb, legarchaikusabb példáit a ún. Felső-Tiszavidéki cigánybotolóknál találjuk. A küzdelemben mindig a jónak kell győznie, hogy az év szerencsés legyen, hogy a gonosz, a sötétség, a tél elmúljon. A két férfi harcába, hogy a vérontást megelőzze, a nő avatkozik bele. A Kettő misztikus száma (Atya és Fiú) így egészül ki a Hármasság Nagy Szent számává, megteremtve az élet feltételének szellemi oldalát, a kozmikus harmóniát. A tánc eszköze a bot vagy fokos (ld. még kard) világtengely képviselő. Mozgása, a táncos mozgásmotívumaival együtt bolygómozgásokat idéz, ill. ismétel.

Szent György napi rituális cselekvéseink sora természetesen bővíthető, de a lényeges elemek (motívumok) bemutatásához most elégedjünk meg ennyivel és térjünk át a képi megjelenítés üzenetének megfejtéséhez. Kulcsművünk a Kolozsvári testvérek 1373-ban készített Szent György szobra, mivel a magyarországi művészet alkotásai közül az archaikus motívumok szempontjából ez bizonyult, a leg-

gazdagabbnak. (1. kép) Mindenekelőtt vegyük sorra a szobor motívumait, a legfontosabbakat hagyva a végére.

Lándzsa, a Világtengelyt jelképezi; de fegyver a gonosz ellen, mint Szent Mihálynál; jelenti a fényugarat, melynek révén a szellem az anyagra hat.

Kard, pozitív értelemben az isteni igazság és törvény, a Logosz jelképe, és mint ilyen, viselőjének isteni eredetét jelöli (ld. szkíták kardkultusza). Összekapcsolódik a tüzelemmel. A hüvelyébe dugott kard a mértékletességet jelképezi. Attributumként viseli még Szent Mihály, Szent Pál és Justitia.

Zászló, jelentését kutatva az ókorig tudunk visszamenni. A fehér színű zászló mindig (ma is) a békés szándékot jeleníti meg, a hosszú fehér vörös kereszttel a feltámadásra utal (ld. Nagy Konstantin álma és a Krisztus ábrázolásokon). Mágikus erővel rendelkezik, mert a sereg vagy a személy látható szellemét, védelmezőjét képviseli.

Kereszt, az egyenlő szárú kereszt a Négy Nagy Szent Erőt (ld. később Négy Evangélista, korábban négy Arkangyal), a négy világtájat, a tér és idő egymáshoz való viszonyát fejezi ki. Metafizikai értelemben a kereszt vízszintes szára a Föld felszínét, a függőlegese a Kozmikus Energiát szimbolizálja. Krisztus keresztthalála óta az ő, halál feletti győzelmének megjelenítése is. Krisztus keresztjének felirati táblájával kiegészítve alakult ki az egyházi tekintélyt szimbolizáló kettős vagy lotharingiai kereszt. Az ördögöt mindig a kereszt jelével úzik el.

Páncél, az erények viselik a bűnökkel szembeni harcban. Szent Pál az efezusi levélben a következőket írja: „Öltsétek fel az Isten fegyverzetét, hogy a sátán cselekvéseinek ellenállhassatok.” (6,11)

A felsoroltak erősítő motívumok, olyan attributumok, melyek kiemelik a lényeges ún. archaikus motívumokat, mindamelllett, hogy a kompozícióban is fontos szerkezeti szerepet kaptak.

Mindenekelőtt boncoljuk fel a kompozíciót! Első látásra egy igen összetett mozgást látunk. Ez a bonyolult mozgás adja meg a kompozíció dinamizmusát és a szerkezetét. A mozgás sajátosságát az adja, hogy ez egy spirális mozgás, amely egy fentről lefelé és egy lentől fölfelé ható erőből tevődik össze. A ló (isteni szimbólum) feje, Szent György feje és a lándzsa felső vége egy egyenlőszárú háromszöget alkot, amelynek csúcsa felfelé irányul. (2. kép) A fej az ember mikrozodiákusában a szellem helye, a csúcsával felfelé álló, egyenlő oldalú háromszög a legfelsőbb szellem, a Teremtő szimbóluma. Az Istentől származó, teremtő erő ebből a háromszögből indul, lefut a jobb karon a figura derekáig (a derék feletti rész a lélek helye), visszakanyarodik a szív felé, és a lándzsanyélen, immár az ember lelki erejével megerősödve jut le a sárkány torkáig, ill. fejéig. A torok az emberi test mikrozodiákusában a Bika helye, a fej viszont a sárkány esetében is a szellem, vagyis jó oldalának képviselője. A másik erővonal szintén egy háromszögből indul ki, de ez a háromszög, amelllett, hogy nagyobb méretű, csúcsával lefelé néz. A nehéz, a szellemet lehúzó anyagi világ, a bikaság megjelenítője. Ezt kell legyőznie hősünknek, amit csak azáltal realizálhat, ha a szellemi erőkhöz a jótekonny földi erőket is megszerzi. A sárkány szellemének birtokbavételével, a szellemi erők annak testén keresztül, a ló lábán és fején át visszacsatolódnak a lándzsanyélhez. Ezt a kozmikus fejlődésvonalat megjelenítő mozgást hangsúlyozzák a sárkány farkának hurkai, a ló farkára kötött kettős csomó is. Így olyan dina-

mikus mozgás jelenik meg a kompozícióban, amelynek legszebb párhuzamát a Laokoon-szoborcsoportnál látjuk. A görög alkotással más szempontból is analóg a szobor. A kígyó ott ugyanazt jelenti, mint itt a sárkány. A Közép-amerikai indiánok mítoszaiban a teremtő jelképezésére a tollas kígyót találjuk. (3. kép) Ennek valaha hét feje volt és nagaknak nevezték. Ábrázolásában a hét fejet kagylószerűen, a testét pedig csavarosan jelenítették meg. Ma díszítőelemként találjuk meg az épületeken ennek stilizált kagylóformáját, amely nem is hasonlít máshoz, mint az ősi jelképnek, Narayana-nak a hét fejéhez. (4. kép) Nara = Isteni Egy, Yana = Mindeneknek a teremtője. Az ősi motívumokat a Níven mexikói főarcheológus által, a mexikói völgyből felszínre hozott több mint 2600 darab kőtábla ábrázolásából ismerjük. Az Isteni Egy, Mindeneknek teremtője tehát tollaskígyóként jelent meg az ember számára, magában foglalva az egymással egyensúlyban levő Jó és Rossz principiumot, valamint az élethez szükséges földi és szellemi energiák együttesét. A hős és a sárkány együttese tehát egy olyan kozmikus tudást jelenített meg, amelynek lényeges eleme: az ember a szellem uralmával uralkodhat az anyagon, léte csak így biztosítható töretlenül.

A képi együttesből a Hőst ma – ábrázolása a művészetben a IX. századtól – Szent György nevével címezzük, de a régi időkben nyilvánvalóan más elnevezést használhattak, sőt az elnevezések népenként is eltérőek lehettek. Nem is az elnevezés a lényeges, inkább az a szellemi aura, ami időnként újra aktivizálódik, megteremtve a kultusz és a rítusok megújulásának feltételeit. A lényeg a szimbólum, tudásmagja tehát egyetemes. Ezért lehet ma is Szent György számos országnak (Anglia, Aragónia, Portugália, Németország, Oroszország), városnak (Velence, Genova, Isztambul) védőszentje, oltalmazója.

Szent György szellemi minőséget képvisel, mint Szent Mihály arkangyal, a Négy Nagy Elsődleges Erő közül az országokért, városokért felelős Erő földi képviselője. A „régí” ember analógiás gondolkodásának megfelelően, ők az új élet, minden megújulás elindítói és felvigyázói. Az újjászületés kezdetén Szent György (Hermész, Apollon, Ozirisz, Utnapisten), a végén pedig Szent Mihály áll. A Genézis vízözönről szóló története, a modern bibliamagyarázók szerint a következőt állapítja meg: Noah a II. hónap 17-én (ma októbernovember) szállt a bárkába, majd a VII. hónap 1-jén (március-április) váltak láthatóvá a hegyek. A következő év első hónapjának (szep-tember-október) 1. napjára szikkadt meg a föld, de Noah csak a II. hónap 27. napján hagyta el a bárkát. (A Jahvista és az Elóhista számítás szerint is ugyanide jutunk.)

Az emberiséget pusztító vízözönről tudjuk, hogy annak kozmikus okai voltak, megváltozott bolygómozgások váltották ki, s együtt járt igen erőteljes vulkáni működésekkel. Földi viszonylatban a katasztrófa bekövetkezésében nagy szerepe volt az ember gonoszságának, a külső hívságokban való tobzódásnak, a bűn elterjedésének. Az emberi emlékezet megőrizte a nagy katasztrófa emlékét és folyamatosan tovább is adja, hogy a pusztulás ne ismétlődjön meg többé. A fennmaradást csak a szellemvilág és az anyagi világ közötti egyensúly újbóli megteremtése biztosítja. Ez pedig, természeti szinten, a földi és szellei energiák közötti harmónia fenntartásának tudásából származik. Szent György és a sárkány együttesének képi megjelenéséből az erre vonatkozó „üzenet” is kihámozható.

Magyarország területén, a Magyar Igazságtörténeli Helységnevellexikon 1723–1918. kötete 95 település- és földrajzi elnevezésben őrzi Szent György nevét. Is-

merve az elnevezési szokásokat – amit, mint már említettem, magunkkal hoztunk – ezek a helyek Szent György oltalma/védelme alatt állottak, ott neki szentelt kápolnák és templomok is álltak, vagy ma is állnak. (5. kép) Brit kutatások alapján tudjuk, hogy a Szent György templomok közelében vagy mellett mindig találunk Szent Mihálynak felszentelteket is, méghozzá olyan ún. „egyenes ösvények” mentén, amelyeket a druida hagyomány „sárkányvonalak”-nak nevezett. A „sárkányvonalak” a földi termékeny energiák irányait jelentették. Külső jelzésükre az utak mentén köveket állítottak fel, csomópontjaikon épültek meg a Stonehengek, később a templomok. Az első ilyen „egyenes ösvény”-t Britanniában, Clifton Hamptendtól, Glastonbury-n át, a St. Michael’s Mount-ig fedezték fel. Az ösvény átfut az útba eső kőkörökön is. A templomok szentélyeinek üvegablakain a három sárkányölő szent: Mihály, György és Margit jelenik meg, pontosan ott, ahol a ley-vonal áthúzódik. A Föld körülölelő, egyszerre több szinten működő, minőséggel jellemezhető természetes erőmintázatának (mágneses áramlások) egyikét, nevezte el a kutatás ley-vonalnak. Az eddig ismert erőmintázatok közül ez a legkisebb léptékű, és a termékenység fokozásában játszhat fontos szerepet. A fizikai elnevezésük szerinti ley-vonalakat ún. „ördögárkok” közé fogták, hogy a rossz erőt távol tartsák.

Visszatérve a magyarországi földrajzi nevekre, területi elosztásuk a következő. A Felvidéken: Csallóköz (népmesei hagyományunkban Tündér Ilona lakhelye, akit azonosnak kell tartanunk Vénusszal, s így Izisszel, Istárral később Szófiával), a Lajtavidék, Pozsony vármegye, a Szepesség, Borsod megye; az ország középső részében: a Pilisben Esztergom és Visegrád környéke; nyugaton: Zala megye, délen: Baranya megye; a Balaton környékén: Fejér megye; keleten: a Nyírség; és végül Erdélyben: Torockó, Csík és Hunyad vármegyék területén találjuk a Szent György névvel jelzett településeket és földrajzi helyeket. Ha megvizsgáljuk a névhez kapcsolt jelzői gyököket, ún. szeg, vízi, gyepű, szőlő, völgy, hegy szimbolikus tartalmat fedezhetünk fel. Analóg módon simulnak a főnévhez, Szent György névéhez és pontosan jelzik a hely szellemi jelentőségét. (Szent György-szeg, Szent György-gyepű, Szent György-szőlő, Szent György-völgy, Szent György-hegy.)

Nézzük meg a György név jelentését! A jelentésre vonatkozóan többféle változat is él, de ezek lényegüket tekintve nem térnek el egymástól. A görög *Georgius* jelentése a *geos = föld* és az *orge = művelni* összetételből, *valaki, aki földet és önmagát műveli*. Szent Ágoston egyházatyja ezt a következőképpen mondja : „ahogyan a föld jó a magas *hegyek* ormán a fűnek, a *hegyoldalon* a szőlőnek, a *völgyben* a gyümölcsnek, úgy volt jó Szent György is. Megvetette az alantas dolgokat, ezért övé volt a tisztaság, mértékletes volt a jó és a rossz megkülönböztetésében, ezért övé volt az örök boldogság bora, és alacsony volt az alázat által, mert ontotta jócselekedeteinek gyümölcseit.”

Egy további megfejtés szerint: gerar görögül annyi mint *szent*, gyra pedig *homok*, vagyis parányi volt az alázattól és *száraz* a testi kívánságtól, *nehéz* erkölcsinek súlyától, mint a *homok*.

Egy másik megfejtés szerint: gerar = *szent* és gyon = *harc* összetételből a jelentés: *szent harc*os vagy gera = *zarándok*, gir = *drágalátos*, ys = *tanácsadó*, vagyis valaki, aki saját példáján keresztül tanít. Tudjuk, hogy a sárkány és vele kapcsolatban Szent György csak a reneszánsztól válik a gonosszal való harc képviselőjévé, ezért

az utóbbi megfjtéseket reneszánsz utáni időkre datálhatjuk. A sumér névjelentés a györgy becéző formájával van kapcsolatban: Gyuri = György suméru Duru, jelentése pedig *nagyszerű lakóhely*. Szent György templomalapítási tevékenysége ad magyarázatot erre a jelentésre.

Szent György nevében a magyarországi földrajzi nevek jelzőire lelünk: megjelenítik egyrészt azokat a földi energiákat, amelyek aktivizálásával a termékenység (fű az állatok számára, szőlő, ill. bor és gyümölcs az emberek táplálására) fokozható, másrészt a szellemi erőt, mellyel ez uralható. Ez utóbbihoz bizonyításként a települések eloszlása szolgálhat, hiszen a városok templomaikkal együtt a szellemi kisugárzás központjai voltak: a Pilis évszázadokon át szolgált királyi központként, de gondolhatunk a Szepesség vagy Erdély középkori szellemi jelentőségére is.

A „sárkányvonal” jelzi a szobor sárkányának egy másik, az elmondottakkal kapcsolatos képviseletét. Megjelenésében, pikkelyes testével, karmos lábával, szárnyaival a földtörténet harmadkorát idézi, a vízözönt megelőző időszakot, az ember által előidézett káosz időszakát. A benne lakozó Jó csak azáltal szabadítható fel, ha legyőzzük. Ez pedig csak a fejen keresztül történhet. Emiatt kell népmesei hőseinknek is levágniuk a sárkány fejét. Újabb jelentésrétegre találtunk, ami a Teremtés mítoszokhoz visz vissza. *Népközi értékűnek* kell tartanunk, mert nyilvánvalóan őrzi az egykori közös kultúra és hitvilág, no meg egy igen magasfokú tudás töredékes emlékeit. Ami tehát üzenetként a Kolozsvári testvérek szobrában megjelenik őseinknek, mint a népközi kultúra részeseinek hagyományos tudása. Ez az archaikus tudás feltétlenül szerepet játszott abban, hogy Árpád és népe a Kárpát-medencét választotta végleges letelepedési helyül. Középkori írásos történetünk is számos rejtett utalást tesz erre vonatkozóan. A Pilist, mint királyi székhelyet a Képes Krónika is említi, de Bonfini is így tudja. A pilisbeli elnevezéseket vizsgálva: Pilisszentkereszt – utalás azokra a keresztekre, amelyeket az energia ösvények jelzésére állítottak. Esztergom (Istar-Gam) nevében Istár és a kapu rejtezik, vagyis jelentése Istár Kapu, Isten Kapu. Dobogókő a szívre, az életet adó energiára és a lélek lakhelyére utal csakúgy, mint Pilisszentlélek neve. Az ún. Tanukövek, vagy más néven Vadállókövek feltehetően egy napvárta emlékét őrzik a Prédikálószték elnevezéssel együtt. A pilisi szakrális földrajzi helyekkel áteltenben áll a Szent Mihály hegy, mintegy arkangyali védelem alá vonva az egész területet.

Az ősi tudásnak, ha töredékesen is, de birtokában voltak őseink, és ennek tükröződnie kellett Árpád-házi királyaink tevékenységében is. Mivel képi megjelenítéssel foglalkozunk, további mondandókhöz a Képes Krónika képirását is segítségül hívjuk. Szent György szellemiségének az Árpád-házi királyok sorából Szent László királyunk felel meg. Pontosabban fogalmazva, benne jelenik meg vagy aktivizálódik újra a szentgyörgyi szellemiség. László király is a nagyobb közösség, országa népének érdekében realizálja saját életútját. Nevének jelentése: *hajlék*, s mint beszédes név a feladatát hordozza, azt a feladatot, amit a templomok alapítása és építése jelez majd tevékenységében.

A templomalapításokat megelőzi életének az a szakasza, amelynek során – akár csak a mesebeli kiskirályfi – felkészül a bölcsesség (megvilágosodás) megszerzésére. Egyéni beavatási útjának fontos mozzanata a kunnal való harca. A Krónika

ábrázolásán mindkét vitéz, lóról leszállva küzd. Fegyver nélkül, inkább birkóz-
nak mintsem harcolnak. A kun vitézt sötét színű lova hátulról, fejét a vitéz hátá-
hoz nyomva a lelkén átsegíti. László lova az isteni fehér színt viseli. Látszólag a
háttérben, a harcról tudomást sem véve, a jobb oldalon álló fa lombját legeli. A
fáról tudjuk, hogy élettengely-képviselő, a földi világot köti össze a szellemivel
(ld. Égigérő fa mese). László lova – a történetírók még a nevét is feljegyezték –
táltosló, a Kozmoszból közvetíti az éltető energiát lovasa felé, miközben mellső
jobb lábával (a jobb térfél a szellem térfele) a kun vitéz lábára tapos. Ezzel fékezi
meg annak lendületét. Ennek a kozmikus harcnak, Vargyas Lajos igen beszédes
példáit közli hősi énekekből. Ábrázolási párhuzamait fellelhetjük Közép-ameri-
kai indián, szasszanida, szkíta lemezeken és az ordosi lemezen. Szent György
kozmosz harcával teljesen egybevágh László és a kun viadala. Ez az analógia a
Szent György szimbólum segítségével eredetmondánk történéseihez vezet vissza
bennünket. Kézai Csodaszarvas mondája szerint Ménrót két fia, Hunor és Ma-
gyar előtt, vadászat közben bukkan fel a szarvasünő (ősanya), amit üldözőbe vé-
ve, rátaláltak új hazájukra a meotiszi ingoványban. Szent György élettörténet-
ében a sárkány „tenger nagy” tóban lakik, vértanúságának és a gonosz elleni har-
cának helyszíne egybeesik a meotiszi ingovány vidékével. László királynak és
testvérének egy szarvas jelöli ki a helyet az első templom megépítésére, amit majd
a Boldogságos Szűzmária tiszteletére szentelnek fel Vácott. György vitéz is temp-
lomot épített a megmentett városban, melyet a nép Szent Györgynek és Máriának
szentel fel. Mindketten leányt mentenek meg, György a király leányát a sárkány-
tól, László sem akármilyen lányt, amit az a „beszédes” leírás jelez krónikáinkban,
miszerint a megmentett leány a „váradi püspök leánya” volt (tudjuk, hogy a váradi
püspökség megalapítására jóval később kerül sor). Az ábrázolásokon itt is, ott is
koronát visel a leány. A korona isteni szimbólum, vagyis ez esetben a nőben meg-
nyilvánuló isteni bölcsességet képviseli. Szent György sárkánya ugyanaz, mint
László esetében a kun: önmaga sötét oldala, melynek legyőzésével szellemileg
magasabb szintre emelkedik. Mindkét hős az új élet megteremtésén fáradozik,
erre utal a víz, az ingovány jelenléte és csodatételeik közül a vízfakasztási csoda.

Visszatérve a meotiszi helyszínhez, számunkra igen fontos következtetéseket
hoz. Kézai azt írja, hogy ez egy mocsaras terület, egyik oldalon a perzsiai hazával,
a másik oldalon a tengerrel határos. A leírás pontosan ráillik arra a területre, amit
Mezopotámiának nevezünk és a Tigris és az Eufrátesz közötti térséget jelöli. A
Tigris és az Eufrát eredetileg közös torkolattal ömlöttek a Perzsa öbölbe. Később
egyesültek és kb. 15 km hosszon, ma is együtt haladva torkollanak az öbölbe,
miközben lápos, mocsaras területet alakítanak ki maguk körül. Ennek a geológiai
folyamatnak köszönheti létét a bábéli kultúra. A jégkorszak utáni olvadás követ-
kezményeként az Iráni-fennsík és a Zagrosz hegység hatalmas hótömege elol-
vadt és lezúdult, nagy szakadékokat vágva a hegységbe. Az akkori folyók: Karun,
Kerha, Adhem, Dijáva és a két Záb óriási iszaptömeget szállítottak, és azt lerakták
torkolatuk környékén. Szigetek, félszigetek alakultak ki, és lápos, mocsaras terü-
let képződött, melyeken buja növényzet tenyészett a forró, páradús klímában. E
terület igen gazdag volt halban, vadban. A Mezopotámiában létrejött legősibb
kultúra történeti és archeológiai dokumentumait Sir Leonard Wooley ásta ki Ur
város feltárása során. A leletek kiértékelése kétségtelenül bizonyította, hogy az

első legrégebb kultúra a sumér néphez fűződik ezen a területen. Ez a nép volt az, amelyet a vízözön elpusztított. Wooley az özönvíz iszapja alatt megtalálta a kultúra nyomait, felette pedig az özönvíz mítoszt tartalmazó égetett rovasírásos agyagtáblákat, továbbá az ősz Sumér-Mythológiát. Ma ezt a korszakot az özönvízig (Krisztus előtt 4000) „prehisztórikus” kornak nevezzük. A sumér kultúra folytatólagos nyomait e réteg fölött, az ún. Uruk-Warkan kulturnyomokban találták meg. Ez utóbbi már a civilizált művészet irányába haladt az előkerült cylinderek, nyers grafit írások, rajzok tanúsága alapján.

Uruk város alapítója Nimród (a bibliai Ere). A város Shinár tartományban fektült (Shennar). Az elnevezés maga, sumér jelentése szerint lápos, vizes, mocsaras terület, vagyis HÍNÁROS vidék (Győr megyében a Duna kiáradásos területét, Győrszentiván határában ma is hínárosnak hívják!). Nimród sumér nyelven Nemrot, amely elírások nyomán vált Nimróddá. Az ótestamentumi leírás szerint a részeg Noét Cham nevű fia kigúnyolta, mire a másik fiú, Dem beárulta őt apjuknak. Az akkori szokás szerint Noé azzal súlytotta fiát, Chamot, hogy 20 éven át testvére birtokán kellett, szolgaként dolgoznia, és ennek lejárta után is a legrosszabb földet kaphatta. Az átok fiaira is kiterjedt, de Noé a legkisebb fiút felmentette az átok alól, mivel az húsz éven túl született. A genezis X.9-ben Mózes is jelzi ezt a következőképpen: „porro genuit Chus Nemrod”. Neve tehát ennek a fiúnak Nemrot lett. Nyelvünkben a megróttá, nem róttá meg kifejezés őrzi ennek emlékét.

Nemrot vagy Nimród, Hunor és Magyar apja hatalmas és erős birodalmat hozott létre az Eufrátesz völgyében, és Canaánban kapcsolatot teremtett nagybátyjával. Ennek az egységesített sumér kultúrának a telepei a következők voltak: Ugarit, Rách-Kamra, Tura, Gabala, Bál-Bek, Margah, Arslán-Tash, Kar-Kemish, Riha, Abada, Bejsán, Jármuk. Nimród birodalmának fővárosa Ninive volt, mit igazolnak a földrajzi, archeológiai és nyelvészeti leletek. Az egyesített birodalomban olyan nevek is megjelennek Canaán földjén, mint: Árpadu, Áradu, Emesu, Kálmánu, Kál, Kár, Kádes, Bách-Sórá, Pakod, Béga, Chabar, Kerkál, Orontos, Ar-Béla, Arvád, Tábor, Dér, Fukhar, Gáth, Sur, Uz, Bana, Abasár, Aduna, Hadad, Nemrót, Nem-Artó, Araok, Ló és Bor, Sippa közelében egy igen fontos város: Gutha vagy Kuth.

A sumér nevek mai magyar települések és személyek neveit idézik, s e gyakori egybeesés elgondolkoztatja az embert: az azonosság vajon a véletlen műve, vagy talán mégsem...? A Szent György szimbólum kutatása során, az archaikus motívumok felfejtésével eljutottam Babilonig. Mint meggyőződhattünk, a szimbólum egyetemes, más szóval népközi értékű, amiből szükségszerűen következik, hogy a további vizsgálatok az emberiség történetének nagyobb távlatait nyithatják meg előttünk.

Irodalom

ANDRÁSFALVI, Bertalan et alii

1980 *Magyar néptáncgyománnyok*. Zeneműkiadó, Budapest.

BENTON, W.

1855 *Encyclopedia Britannica*. Chicago–London.

HINNESLS, Joh. R.

1992. *Perzsa mitológia*. Corvina, Budapest.

KRAMER, Samuel Noah

1964 *The Sumerians Their History, Culture and Character*. The University of Chicago Press

KRISTÓ Gyula – MAKK Ferenc

1996 *Az Árpád-ház uralkodói*. Budapest.

MALTWOOD, K. E.

1964 *A Guide to Gastronbury's Temple of the Start*. James Clarke Co. Ltd. London.

PAP Gábor szerk.

1994 *Csodakút*. Pontifex, Budapest.

SEIBERT, Jutta szerk.

1986 *A keresztény művészet lexikona*. Corvina, Budapest.

TARCZAI György

1994 *Az Árpád-ház szentjei*. Budapest.

The Interpreter's Dictionary of the Bible. Abingdon Pres N.Y. 1962.

VORAGINE, Jacobus de

1990 *Legenda Aurea*. Helikon, Budapest.

WOOLEY, Leonard

1957 *Ur in Chaldäa*. Brockhaus, Wiesbaden. é.n.

Ur Excavation, The Early, Periods. Allen and Comp., Philadelphia.

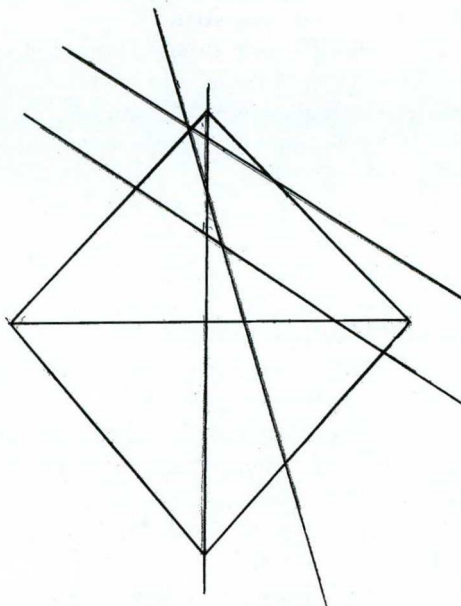
Turok, Margit

The Connection of the Cult of St. George and the Hungarians

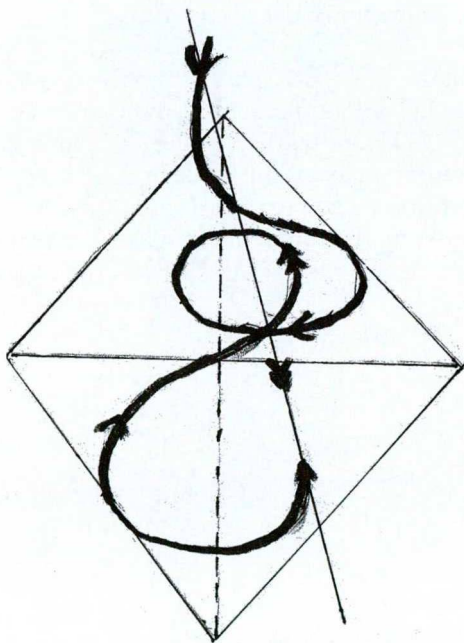
The Hungarians in the 9th century brought the cult of St. George from the east to their new home, the Carpathian Basin. The important element of the cult has a close connection to the driving out of the stocks and cattles to the first spring pasture. The snake has a special role. The author analyses the St. George sculptor of the Kolozsvári brothers from the 14th century: its lance, sword, flag, the cross and the shield. She connects both the elements and the composition with the ritual symbols of remote people.

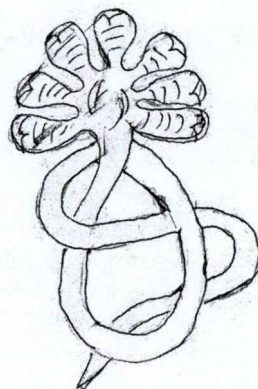
1. kép Kolozsvári György –
Kolozsvári Márton: Szent György szobra

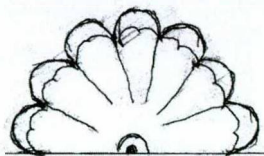
2. kép A Szent György szobor szerkezete

3. kép A Szent György szobor
mozgásának sematikus rajza

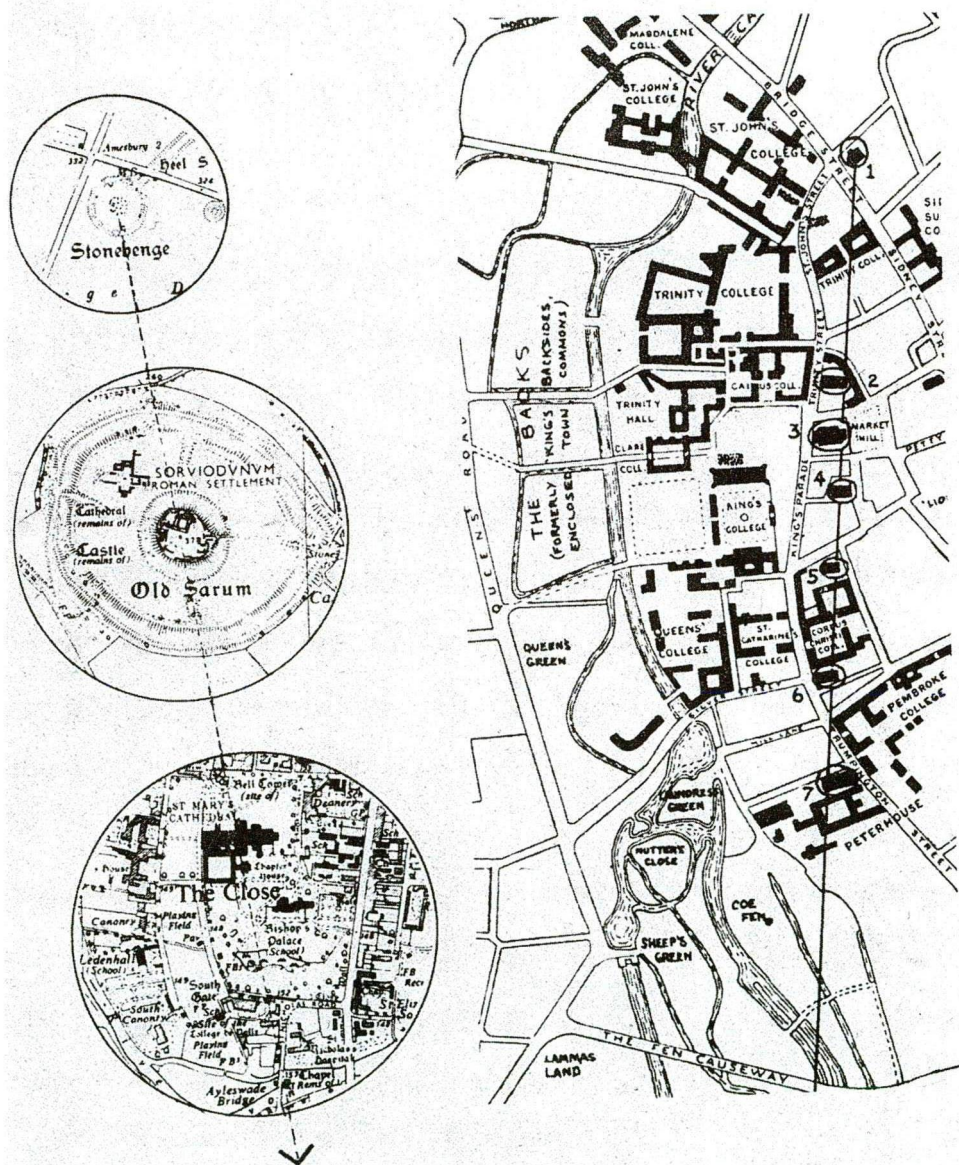

Tollaskígyó

4. kép A tollaskígyó
és a kagylómotívum: a tollaskígyó hét feje

AZ ŐSI EGYENES ÖSVÉNY

5. kép Az ősi egyenes ösvény